

Befogadási feladatok gyakorlása

Practicing reception tasks

Dr. Bárdos Zoltán
Fejér Vármegyei Területi Védelmi Bizottság,
Titkárság
titkárságvezető
Email: bardos.zoltan@fejer.gov.hu
ORCID: 0000-0002-3311-6160

Bevezetés

Napjainkban a hagyományos veszélytípusok mellett új kihívásokkal kell szembenéznünk, a megváltozott biztonsági környezet és a rendkívüli helyzetek miatt a lakosság kitettsége és sérülékenysége megnőtt. A védelmi szférában a lakosságot és az anyagi javakat veszélyeztető negatív hatásokra való felkészülés területén kiemelt terület a lakosságvédelem. [1, pp. 144.] A lakosságvédelem alapvető módszerei többek között a lakosságfelkészítés, tájékoztatás, riasztás, egyéni védőeszközökkel történő ellátás, kitelepítés, kimenekítés, befogadás és visszatelepítés. Fejér vármegyében a lakosságvédelem feladatai közül, a befogadási feladatok végrehajtása került gyakorlásra. A gyakorlat fő célja volt: bemutatni, hogy a valóságban milyen formában valósulna meg az állami közszolgáltatások rendszerének elérése a hosszabb időre befogadott állampolgárok számára az illetékes állami szervek és az önkormányzat hatékony közreműködésével.

Introduction

Nowadays, in addition to traditional types of threats, we have to face new challenges; the exposure and vulnerability of the population has increased due to the changed security environment and extraordinary situations. In the field of preparation for negative impacts that threaten the population and material assets in the defense sphere, population protection is a priority area. [1, pp. 144.] The basic methods of population protection include, among others, population preparation, information, alarm, provision of personal protective equipment, evacuation, reception and resettlement. In Fejér County, among the tasks of civil protection, the implementation of reception tasks was practiced. The main goal of the exercise was: to demonstrate how the system of state public services would be achieved in reality for citizens admitted for a longer period of time with the effective cooperation of the competent state bodies and the local government.

Kulcsszavak: lakosságvédelem, befogadás, közszolgáltatások, kihívások, veszélyeztetés

Keywords: population protection, inclusion, public services, challenges, endangerment

Lakosságvédelmi feladatok

A lakosság védelme, az anyagi javak megóvása jelentős szerepet töltenek be napjaink közigazgatási feladatrendszerében, az állampolgárok életében. E terület kihívásai, céljai igen komplex feladatot és tevékenységet igényelnek, amelyet a veszélyeztetettség függvényében térben és időben differenciáltan kell ellátni. Lakosság és az anyagi javak védelmét meghatározza minden olyan védelmi elv, módszer, tevékenység, amelyet a lakosság életének megóvása, az ország számára fontos ipari, mezőgazdasági és kulturális értékek, anyagi javak védelme érdekében alkalmaznak egy esetleges fegyveres összeütközés, illetve különböző katasztrófák esetén. Lakosság és az anyagi javak védelmének célja, hogy védelmet nyújtson az ország veszélyeztetett területein életvitelszerűen élő, vagy ott tartózkodó személyek részére, valamint a létfenntartásukhoz és az állam működőképességének biztosításához szükséges létesítmények, közművek, erőforrások és értékek biztonságát garantálja. [2, pp. 271.]

A lakosságvédelem értelmezésére a szakirodalmakban és a különböző védelmi területeken más és más fogalmakat társítanak hozzá. Sok esetben csak a mentő lakosságvédelem által lefedett tevékenységeket értik alatta. Ezek alapvetően: a lakosság kitelepítése, kimenekítése és befogadása, valamint egyéni védőeszközökkel való ellátása. Megint más megközelítésben a lakosságvédelem a biztonságot szavatoló tevékenységek összessége, amely kontextusban a biztonság nem más, mint: „[...] egyéneknek, csoportoknak, országoknak, régióknak (szövetségi rendszereknek) a maguk reális képességein és más hatalmak, nemzetközi szervezetek hatékony garanciáin nyugvó olyan állapota, helyzete (és annak tudati tükröződése), amelyben kizárható vagy megbízhatóan kezelhető az esetlegesen bekövetkező veszély, illetve adottak az ellene való eredményes védekezés feltételei.” A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló kormányrendelet kibővíti a mentő lakosságvédelmet a lakosság riasztásával, tájékoztatásával. Ezen túlmenően megfogalmazza, hogy mit jelentenek a védendő létfenntartáshoz szükséges anyagi javak, amelyeket szintén védeni kell: „a lakosság alapvető ellátását és életfeltételeit biztosító anyagok, eszközök, rendszerek és készletek összessége, különösen az ivóvíz-, az élelmiszer-, a takarmány-, a gyógyszerkészletek és a használatok.” [1, pp. 145.]

Lakosságvédelmi módszerek csoportosítása

A lakosságvédelem módszereit az alábbi felosztás szerint csoportosíthatjuk:

Egyéni védelem

Egyéni védelem alatt a veszélyeztetett lakosság személyes védelmét megvalósító intézkedéseket és módszereit értjük. Ezen védelmi módszer esetében személyi védelemről beszélhetünk. Szükségessége abban az esetben jelentkezik, amikor valamilyen szervezett módon védekezni kell a lakosság életét, illetve testi épségét veszélyeztető hatások ellen. Az egyén védelme megvalósítható védőeszközök használatával. [2, pp. 271.]

Kollektív (csoportos) védelem

A kollektív vagy csoportos védelem esetén az emberi élet és az anyagi javak megóvása a veszélyeztetett területen történő helyi védelemmel és e terület elhagyását jelentő távolsági védelemmel valósítható meg.

Helyi védelem

Ebben az esetben maga a védekezés a veszélyeztetett területen valósul meg. Ez a módszer többek között a veszélyt jelentő hatás ellen való *elzárkózással* eszközölhető.

Elzárkózás abban az esetben alkalmazandó, amikor egy veszélyhelyzet váratlan eseményként következik be és nincs elegendő idő a veszélyes terület elhagyására.

Távolsági védelem

A veszélyeztetett városok lakosainak és az ott tartózkodóknak egy, a városon kívüli helységbe történő telepítését jelenti. E módszer lehetővé teszi az emberek kimenekítését és megővését egy nukleáris támadás közvetlen hatásai elől. Távolsági védelem alatt értendő a lakosság és az anyagi javak kitelepítése, kimenekítése, befogadása és visszatelepítése.

Befogadás: az ide vonatkozó kormányrendelet meghatározása alapján e fogalom alatt „a kimenekített, illetve kitelepített lakosság és létfenntartáshoz szükséges anyagi javak befogadóhelyen történő átmeneti jellegű elhelyezését” értjük. Befogadásra kijelölt terület azt a közvetlen hatások által nem veszélyeztetett helyet jelenti, ahol a kitelepítettek elhelyezése biztonságos módon kivitelezhető. [2, pp. 276-278.]

Ebben a cikkben a mentő lakosságvédelem egyik fontos elemének a vizsgálatával foglalkozom a befogadással, annak is kiemelten azzal az időszakával, amikor a befogadás hosszabb időszakban történik meg.

Befogadási szabályok

A befogadásra vonatkozó legfontosabb szabályokat a 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló kormányrendelet tartalmazza az alábbiak szerint:

A befogadóhellyel szemben támasztott követelmények:

- a) megfelelő távolságra helyezkedik el a veszélyeztetett területtől,
- b) biztosítja a befogadott lakosság számára az alapvető ellátást, így különösen:
 - ba) ivóvíz-, élelem- és orvosi ellátást,
 - bb) alapvető higiéniai feltételeket,
 - bc) az ételmezés és a hulladék megfelelő kezelésére szolgáló létesítményeket,
 - bd) a tartózkodásra és szállásra szolgáló, megfelelő méretű helyiségeket (személyenként legalább 3,5 m²),
 - be) az alapvető kulturális igények (vallási, közösségi) kielégítését.
- c) a befogadóhely alkalmazásakor:
 - ca) jól látható módon jelölni kell a helyiségek rendeltetését,
 - cb) biztosítani kell a befogadottak számára a házirend megismerését és gondoskodni kell a betartásáról,
 - cc) biztosítani kell a lelki segítségnyújtást, valamint a gyermekek és más különös gondoskodást igénylő személyek alapvető ellátását.
- (2) Amennyiben indokolt, a befogadó helyre történő belépés közegészségügyi, közbiztonsági okból külön engedélyhez köthető, illetve fertőtlenítés, mentesítés végrehajtása elrendelhető. [3, 51. §]

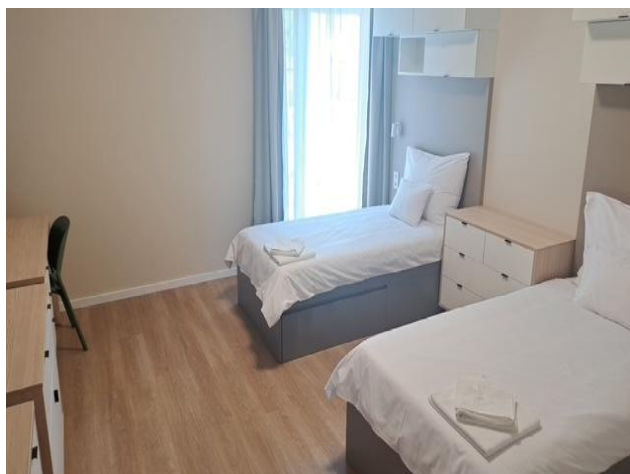
A befogadás végrehajtásának szempontjai:

- a) a kitelepített lakosság elsősorban befogadó intézményben vagy személyek elhelyezésére szolgáló épületben, illetve sürgősségi táborhelyen helyezhető el,
- b) az a) pontban foglaltak hiányában a kitelepítettek a lakoságnál is elhelyezhetők,
- c) a kitelepítés a lehető legkisebb mértékben érintse a befogadással érintett terület lakosságának életviszonyait,
- d) a családtagokat lehetőleg ugyanazon településen és lehetőleg azonos intézményben (épületben) kell elhelyezni. [3, 52. §]

A tervezett befogadóhelyen, a jogszabályban megfogalmazott követelményeknek megfelelően terveztük elhelyezni a befogadottakat az 1-4. képeken látható helyszíneken.

1. kép: Regisztrációs pont (Forrás:FVMKI)

2. kép: Szobák (Forrás:FVMKI)

3. kép: Orvosi szoba(Forrás:FVMKI)

4. kép: Közösségi tér (Forrás:FVMKI)

Befogadási gyakorlat Sukorón

A Fejér Vármegyei Területi Védelmi Bizottság a mentő lakosságvédelmi feladatok közül a valóságot megközelítő körülmények között történő végrehajtás bemutatására, Sukorón egy befogadási gyakorlatot tartott. A gyakorlaton a Nemzeti Közszolgálati Egyetem által biztosított 25 fő szerepjátékos bevonásával, imitáltan került végrehajtásra, a kitelepített lakosság befogadása a Kovács Katalin Nemzeti Kajak-Kenu Akadémia objektumában.

Gyakorlat feltételezése

A gyakorlat a kitelepített lakosság befogadásáról szólt, ami a feltételezés szerint azt jelenti, hogy a befogadott lakosok nem csak néhány napra kerülnek befogadásra, hanem hosszabb időre. Ebből kiindulva a gyakorlatot két fő mozzanatban mutattuk be a befogadással kapcsolatos teendőket.

Első mozzanat a konkrét befogadással kapcsolatos regisztrációról, adminisztrációról, az egészségügyi szűrésről, a befogadottak elhelyezéséről és az ellátásukról szólt. **A második mozzanat** pedig a befogadott állampolgárok ideiglenes lakóhelyén az új élethelyzetükben a normál életvitel kialakításáról szólt, ebbe a körbe tartoztak a gyermekek óvodába, iskolába történő beíratása, a munkaképes felnőttek munkába állásának elősegítése, a szociális ellátásra szorulókat ellátó rendszerbe történő integrálása, a különböző juttatásokhoz való hozzájutás biztosítása (nyugdíj, gyes, gyed).

Végrehajtandó feladatok:

- A befogadó ponton történt adategyeztetést követően, – amelyet a település polgári védelmi szervezete működtet – a befogadott lakosok egészségügyi felmérése következik a települési háziorvos közreműködésével. A szűrés kikerdező formában történik, vérnyomásméréssel kiegészítve.
- Ezt követően a befogadottak – a települési polgári védelmi szervezet irányításával – elfoglalják a részükre biztosított szálláshelyeket.
- Ezután egy rövid szünet következik, amikor a befogadott állampolgárok ellátást kapnak a települési polgári védelmi szervezet logisztikai csoportjától.
- Ekkor történik egy időugrás, – a valóságban 24-48 óra – telik el.
- A befogadott lakosok a megszokott életvitelükből kiszakadtak és számos, egyedi élethelyzetükből problémák adódnak, amelyeket a település polgármestere felé jeleznek.
- A közigazgatás rendszerének és a településnek közösen kell kezelnie ezeket a felvetődött kérdéseket és problémákat.
- Ennek az imitálására és bemutatására került sor a következő mozzanatban, ahol a befogadott lakosok részéről felmerülő kérdések és problémák alapján – a Fejér Vármegyei Kormányhivatal illetékes szakmai főosztályai/Gárdonyi Járási Hivatal szervezeti egységei, a Székesfehérvári Tankerületi Központ és Sukoró település Polgármesteri Hivatal – válaszoltak a felvetődött problémákra. Ennek során, a szervezeti egységek további tájékoztatást adtak – a felvetődött esetek kezelésén túlmenően – a saját szervezetük működési területéről is.

A gyakorlat menete

A befogadottakat szállító autóbusz rendőri felvezetéssel megérkezik a befogadó objektumba, Kovács Katalin Nemzeti Kajak-Kenu Akadémiára, ahol megtörténik az első mozzanat végrehajtása, a köszöntés, regisztráció, orvosi szűrés, elhelyezés.

Első mozzanat:

5. kép: Befogadottak fogadása (Forrás:FVMKI)

6. kép: Egészségügyi szűrés (Forrás:FVMKI)

7. kép: Befogadottak szobái (Forrás:FVMKI)

8. kép: Köszöntés és tájékoztatás (Forrás:FVMKI)

Az első mozzanat végrehajtását követően – feltételezé szerint eltelet 24-48 óra –a befogadott lakosok által felvetődő kérdések és egyéni élethelyzeteikből adódó problémák kezelésére kialakításra került egy kormányhivatali ügyfélszolgálatot imitáló foglalkozási hely. A foglalkozási helyen – a Fejér Vármegyei Kormányhivatal illetékes szakmai főosztályai/Gárdony Járási Hivatal szervezeti egységei, a Székesfehérvári Tankerületi Központ és Sukoró település Polgármesteri Hivatal – munkatársai foglaltak helyet. A második mozzanat megkezdése előtt a Fejér Vármegyei Területi Védelmi Bizottság titkára elmondta, szükséges azt tisztázni, hogy a nyilvántartási törvény szerint, de ennél sokkal fontosabb, hogy a szükséges segítségnyújtáshoz a befogadottaknak lennie kell bejelentett Sukorói lakóhelyüknek. Ez a kormányhivatal illetékességét megalapozó tény. Ennek elintézéséhez a regisztrációs ponton minden befogadott személy kapott egy "Lakcímbejelentő lapot", amelyet kértek kitölteni, és a szállásadónak alá kellett írnia. Az említett okirattal a lakhatás dokumentált, ami alapján a lakcím kártya elkészíthető. Következő nagyon fontos dolog, hogy mindenkinek rendelkeznie kell személyazonosításra alkalmas érvényes okmánnyal is (személyi igazolvány, útlevél, kártya formátumú vezetői engedély). Akinek nincs ilyen, ott első lépés, hogy ezt elkészítik. Ennek kivitelezéséhez a befogadó pont épülete mellé kitelepült a kormányhivatal kormányablak busza, ahol lehetőség volt a hiányzó dokumentumok elkészítésére.

Második mozzanat:

5. kép: Kormányablak busz (Forrás:FVMKI)

6. kép: Kormányhivatali ügyintézés (Forrás:FVMKI)

A második mozzanat keretében a kialakított ügyfélfogadó pontokon a befogadott állampolgárok számára az állami közszolgáltatások biztosításának megszervezése és bemutatása történt meg a szerepjátékosok aktív közreműködésével.

Összefoglalás és következtetés

A védelmi és biztonsági igazgatási gyakorlaton, a lakosság ideiglenes elhelyezésének és támogatásának begyakorlása történt meg Sukorón. A gyakorlat lehetőséget adott arra, hogy a rendvédelmi szervek, a kormányhivatali főosztályok, a tankerületi központ, valamint a települési polgármesteri hivatal munkatársai a valós helyzethez közeli környezetben gyakoroljanak. A gyakorlat első mozzanatában a település polgári védelmi szervezet végrehajtotta a kimenekített lakosság regisztrációját, koordinálta az állampolgárok elhelyezését és ellátását, valamint a települési háziorvos végezte a befogadottak egészségügyi szűrését. A második mozzanat a befogadott állampolgárok ideiglenes lakóhelyükön való normál életvitel kialakításáról szólt. Megszervezésre kerül számukra az állami közszolgáltatások biztosítása, különös tekintettel az egészségügyi és szociális ellátásra, a különböző juttatásokra, pl. a nyugdíj-ellátás biztosítására, a foglalkoztatásra, a kormányhivatali ügyintézésre, a postai szolgáltatásokra, valamint az oktatás-nevelésre.

Irodalomjegyzék

- [1] Hornyacsek J., „A lakosság védelmének korszerű módszerei napjaink kihívásainak tükrében” *Húsz év katonai műszaki tudományok szolgálatában* (Oktatói kötet) 2023. 08. 01. pp. 143-158. Elérhetőség: <https://openaccess.ludovika.hu/nke/catalog/download/38/370/929?inline=1> (2025.12.15)
- [2] Nikodém E., „A lakosságvédelem megvalósulása és eszközrendszere hazánkban” *Hadmérnök VIII.* 2. pp. 269-282. (2013) Elérhetőség: http://hadmernok.hu/132_23_nikodeme.pdf (2025.12.15)
- [3] 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá tartozó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról Elérhetőség: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-234-20-22> (2025.12.15.)
- [4] 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá tartozó egyes törvények módosításáról Elérhetőség: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-128-00-00> (2025.12.15.)
- [5] Levezetési terv Központi gyakorlat Fejér vármegyei valós végrehajtási eleméhez (Készítette: szerző)